

Załącznik
do Uchwały Nr VII/44/2011
Rady Gminy Łaziska
z dnia 09 sierpnia 2011 r.

**LOKALNY PROGRAM OPIEKI
NAD DZIECKIEM I RODZINĄ
NA LATA 2011- 2015**

WSTĘP

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny, ochronny.

Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Rodzina, w pierwszej kolejności, powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swymi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, wyzwala potencjał i pozwala na uczenie się nowych umiejętności.

Pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin poprzez przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów oraz zasobów środowiska. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Pomoc powinna być nakierowana na:

- wykorzystanie zasobów własnych rodziny;
- na wsparcie osoby w rodzinie, w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, organizacji pozarządowych i innych instytucji działających na rzecz rodziny i dziecka;
- wsparcie instytucjonalne w sytuacji, gdy osoba, jej otoczenie, rodzina, środowisko lokalne, staje przed problemami, których samodzielnie nie potrafi rozwiązać.

Formy wsparcia dziennego powinny być wykorzystane przed formami całodobowymi. Pomoc powinna służyć odbudowie i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych.

Zadanie to powinno być realizowane przede wszystkim poprzez:

1. wzmocnienie i wyzwalamie zasobów tkwiących w rodzinach;
2. wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych;
3. poprawę bezpieczeństwa socjalnego rodzin;
4. poprawę jakości życia rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi;

5. zapewnienie równego i sprawiedliwego dostępu do socjalnej, oświatowej i kulturalnej infrastruktury gminy.

A. DIAGNOZA

Z diagnozy środowiska wynika następująca mapa problemów:

1. wraz ze wzrostem bezrobocia w niepokojący sposób rośnie liczba popełnianych czynów karalnych, a jednocześnie w niepokojący sposób rośnie liczba osób nieletnich wchodzących w konflikt z prawem,
2. skalę problemów odzwierciedla liczba osób i rodzin znajdujących się pod nadzorem kuratorów sądowych,
3. wskutek destrukcyjnego wpływu środowiska obserwuje się narastający problem uzależnień,
4. brak działań motywujących dzieci do nauki ze strony rodziców, którzy są wieloletnimi klientami ośrodków pomocy społecznej, prowadzi często młodzież na drogę przestępstw,
5. wzrost liczby rodzin określanych przez sądy rodzinne jako „niewydolnych wychowawczo”,
6. brak zawodowych rodzin zastępczych,
7. duży problem stanowi realizacja procesu usamodzielniania wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze (brak możliwości uzyskania mieszkania oraz pracy).

B. PRIORYTETY LOKALNEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

1. Eliminowanie czynników sprzyjających wykluczeniu rodzin.
2. Rozwijanie środowiskowych form pomocy rodzinie.
3. Przygotowanie do samodzielności pełnoletnich wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze i rodziny zastępcze.
4. Zapobieganie bezdomności wśród pełnoletnich wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze i rodziny zastępcze.
5. Rozwój programów ochrony zdrowia dzieci i młodzieży.
6. Tworzenie infrastruktury instytucjonalno – organizacyjnej i finansowej wspomagającej programy integracji międzypokoleniowej, włączanie w życie społeczności dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz ludzi młodych z deficytami edukacyjno – wychowawczymi i nieprzystosowanych społecznie.

7. Tworzenie zintegrowanych programów przeciwdziałania przemocy, deprawacji, wykołajenia i przestępczości młodego pokolenia.

C. ZASADY OGÓLNE SYSTEMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

1. Podmiotowość rodziny, ochrona praw rodziny i praw dziecka.
2. Pierwszeństwo prawa dziecka do życia w zdrowej rodzinie.
3. Pierwszeństwo dziecka do ochrony i praw – zwłaszcza niepełnosprawnego oraz zagrożonego ubóstwem, deprawacją, degradacją i marginalizacją społeczną.
4. Wspieranie rodziny w realizacji jej funkcji wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych.
5. Profilaktyka przed interwencją w rozwiązywaniu problemów rodziny i młodego pokolenia.
6. Edukacja podstawowym warunkiem rozwoju jednostkowego i zbiorowego – priorytet dla rozwoju indywidualnego potencjału i zdolności każdego dziecka.
7. Preferowanie/promocja rozwiązań systemowych w pracy z dziećmi i młodzieżą, opartych na subsydiarności form działania.
8. Kompleksowość działań podmiotów publicznych i niepublicznych w działaniach na rzecz rodzin.

D. CELE GLOBALNE PROGRAMU

1. Przeciwdziałanie stanom grożącym degradacją społeczną i bezradnością społeczną.
2. Budowanie wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dzieci i młodzieży.
3. Dążenie do poprawy jakości życia i zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego rodzin.
4. Kompensowanie deficytów edukacyjnych, wychowawczych, zdrowotnych, społecznych i materialnych rodzin i dzieci.
5. Promowanie zdrowego stylu życia rodziny.
6. Integracja podmiotów stanowiących bezpośrednie otoczenie wychowawcze dziecka oraz prewencja, redukcja, likwidacja czynników dezorganizujących środowisko wychowawcze dzieci i młodzieży.
7. Rozwijanie środowiska społecznego sprzyjającego wyzwaniu potencjału intelektualnego, twórczego, organizacyjnego i społecznego ludzi młodych.

8. Organizowanie ochrony dzieci i młodzieży przed porzuceniem, zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniami, deprawacją, wykojeniem oraz przestępczością.

E. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU I PLANOWANE DZIAŁANIA

I. FUNKCJONOWANIE RODZINY

1. **Cel operacyjny:** Wzmacnianie potencjału rozwojowego rodziny.

Zadania:

- 1) Opracowanie raportu na temat warunków życia, rodzin oraz dzieci i młodzieży.
- 2) Inicjowanie programów służących rozwojowi młodego pokolenia i rodziny, wzmacnianiu czynników zapobiegających dezorganizacji życia rodzinnego.
- 3) Rozbudowa zaplecza usługowego wspierającego rodzinę w wypełnianiu jej funkcji i zadań.
- 4) Rozwijanie lokalnej infrastruktury informacyjnej, edukacyjnej, terapeutycznej, wspomagającej rodzinę w rozumieniu i rozwiązywaniu problemów społecznych.
- 5) Konsolidacja podmiotów działających w społeczności lokalnej na rzecz rozwoju i funkcjonowania rodziny oraz młodego pokolenia.

2. **Cel operacyjny:** Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych

Zadania:

- 1) Organizowanie na terenie placówek oświatowych, zajęć informacyjno – warsztatowych, rozbudowujących wiedzę rodziców na temat rozwoju dzieci i młodzieży.
- 2) Rozwijanie form opieki krótkoterminowej.
- 3) Rozwijanie systemu wsparcia w kryzysie.
- 4) Budowanie systemu wsparcia dla rodzin i edukacji dla rodzin zagrożonych uzależnieniami i przemocą.
- 5) Budowanie poradnictwa i edukacji dla rodziców służących rozpoznawaniu zagrożeń i uzależnień dzieci i młodzieży.

II. POŁOŻENIE MATERIALNE RODZINY

1. Cel operacyjny: Poprawa standardu i jakości życia rodzin umożliwiających realizowanie funkcji i zadań służących rozwojowi oraz osiągnięciu samodzielności, zaradności, niezależności i odpowiedzialności jej członków.

Zadania:

- 1) Diagnoza i monitoring warunków i jakości życia rodzin.
- 2) Rozbudowa zintegrowanego systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego (wsparcie rodziny z osobą długotrwale bezrobotną).
- 3) Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi członkami rodziny lub mieszkającymi z osobami starszymi.

2. Cel operacyjny: Wsparcie rodzin zagrożonych ubóstwem.

Zadania:

- 1) Dostarczanie usług i świadczeń pomocy społecznej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych.
- 2) Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich posiłków w szkole, wyposażenia w podręczniki i przybory szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych.

III. EDUKACJA

1. Cel operacyjny: Wzbogacenie standardowej oferty dydaktycznej.

Zadania:

- 1) Włączenie w proces dydaktyczny programów otwierających świadomość młodego pokolenia na problemy osób starszych i ludzi niepełnosprawnych oraz zagrożenia cywilizacyjne i zachowania prowadzące do utraty bezpieczeństwa fizycznego, zdrowotnego i socjalnego.

- 2) Wspieranie zajęć służących budowaniu postaw sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych oraz przedsiębiorczości młodego pokolenia.
- 3) Szkoła jako placówka integrująca wiedzę z różnych dziedzin, służąca wszechstronnemu rozwojowi indywidualnemu, ucząca krytycyzmu oraz angażująca i przygotowująca uczniów do rozwiązywania problemów jednostki, rodziny i społeczności.

2. Cel operacyjny: Promocja i wspieranie uczniów uzdolnionych.

Zadania:

- 1) Wypracowanie procedury efektywnej selekcji, wyróżnienia, nagradzania, monitoringu rozwoju młodzieży uzdolnionej.

IV. WYCHOWANIE

1. Cel operacyjny: Wsparcie systemu norm i wartości społecznych gwarantujących prawidłowy przebieg procesu wychowania.

Zadania:

- 1) Rozwijanie umiejętności rodzicielskich.
- 2) Kontynuowanie, wzbogacanie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.
- 3) Inicjowanie programów wylaniania liderów młodzieżowych w różnych sferach życia publicznego.
- 4) Wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności sprzyjających uwrażliwieniu młodzieży na potrzeby innych ludzi i budowaniu postaw prospołecznych oraz podejmowaniu działań na rzecz środowiska lokalnego i szerszych zbiorowości.
- 5) Inicjowanie programów informujących o źródłach zagrożeń cywilizacyjnych i kulturowych, metodach i technikach budowania odporności na manipulację medialną, grupową, ekonomiczną, sposobach prewencji i radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

2. Cel operacyjny: Kompensacja deficytów wychowawczych.

Zadania:

- 1) Zorganizowanie warsztatów psychologicznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców z zakresu komunikacji międzyludzkiej, rozwiązywania problemów, radzenia sobie ze stresem.
 - 2) Tworzenie grup wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych.
 - 3) Wspieranie grup samopomocowych i organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci ze szczególnymi potrzebami rozwojowymi.
- 3. Cel operacyjny:** Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i społecznym wykluczeniem.

Zadania:

- 1) Promowanie programów dydaktycznych, zajęć profilaktyczno – edukacyjno – wychowawczych z zakresu dewiacji i patologii społecznej ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uzależnień.
- 2) Inicjowanie programów prowadzących do redukcji czynników psycho – emocjonalnych i socjo – ekonomicznych, sprzyjających marginalizacji młodzieży społecznie nieprzystosowanej.
- 3) Powołanie zespołu interdyscyplinarnego.

V. SPORT, REKREACJA I WYPOCZYNEK

- 1. Cel operacyjny:** Rozbudowa warunków służących aktywności sportowej i rekreacyjnej młodego pokolenia oraz uczestnictwo dzieci i młodzieży w zajęciach sportowo - rekreacyjnych.

Zadania:

- 1) Współpraca z klubami sportowymi.
- 2) Wspieranie imprez plenerowych, sportowych, rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży.
- 3) Wyrównywanie dysproporcji w dostępie dzieci i młodzieży do oferty sportowej, rekreacyjnej, turystycznej.
- 4) Wspieranie stałych zajęć rekreacyjnych i sportowo – rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych.
- 5) Wykorzystywanie bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży.
- 6) Wspieranie różnych form turystyki krajowej.

2. **Cel operacyjny:** Promocja form spędzania czasu wolnego przez młodzież, sprzyjających rozwojowi zainteresowań i przeciwdziałaniu nudzie.

Zadania:

- 1) Realizacja projektów służących zdrowemu stylowi życia, przeciwdziałanie uzależnieniom i biernym formom spędzania czasu wolnego.
- 2) Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych.
- 3) W okresie wakacyjnym zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży.

VI. ZDROWIE I SPRAWNOŚĆ

1. **Cel operacyjny:** Kompensowanie deficytów zdrowotnych oraz świadczeń i usług z zakresu promocji zdrowia i zadań ze sfery zdrowia publicznego poza pakietem ubezpieczenia zdrowotnego.

Zadania:

- 1) Wspieranie cykliczne badań stanu zdrowia i sprawności młodego pokolenia.
- 2) Realizacja ochrony zdrowia z zakresu zdrowia publicznego (higiena, szczepienia ochronne itp.).
- 3) Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych w szkole – wady postawy, wzroku, uzależnień i prawidłowego żywienia.
- 4) Realizacja programów propagujących zasady bezpiecznego zachowania na drodze, ulicy, w domu, w czasie zabawy, na wakacjach, w kontaktach z innymi ludźmi.

2. **Cel operacyjny:** Uzupełnienie opieki zdrowotnej nad dzieckiem niepełnosprawnym.

Zadania:

- 1) Monitorowanie zasięgu i rodzajów niepełnosprawności wśród dzieci i młodzieży oraz dostępności świadczeń i usług rehabilitacyjnych, kondycji socjalno – zdrowotnej i potrzeb niepełnosprawnej części populacji dziecięco - młodzieżowej.
- 2) Opracowanie gminnej bazy danych dzieci niepełnosprawnych.

- 3) Wspieranie programów rehabilitacyjnych przygotowujących młodzież niepełnosprawną do samodzielnego i niezależnego życia.
- 4) Prowadzenie szkoleń dla rodziców na temat opieki, pielęgnacji i rehabilitacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
- 5) Wspieranie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi.
- 6) Wspieranie programów sprzyjających tolerancji wobec osób niepełnosprawnych, umożliwiających przystosowanie dzieci zdrowych do codziennego funkcjonowania z niepełnosprawnością rówieśnika.

VII. BEZPIECZEŃSTWO – DEWIACJE - PATOLOGIE

1. Cel operacyjny: Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i społecznej pewności siebie dzieci i młodzieży.

Zadania:

- 1) Wspieranie programów ilustrujących zagrożenia współczesności i sposoby prewencji i radzenia sobie w trudnych sytuacjach, uczących odporności na manipulację grupową, ekonomiczną.
- 2) Wspieranie programów profilaktyczno – edukacyjnych realizowanych z policją.

2. Cel operacyjny: Profilaktyka i zmniejszanie rozmiarów uzależnień.

Zadania:

- 1) Promocja programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych, związanych z uzależnieniem, adresowanych do dzieci i młodzieży (nikotyna, alkohol, narkotyki).
- 2) Szkolenia dla nauczycieli związane z uzależnieniami.
- 3) Ochrona dzieci przed uzależnieniami.

3. Cel operacyjny: Przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci i młodzieży.

Zadania:

- 1) Szkolenie nauczycieli i wychowawców w kwestiach związanych z diagnozowaniem, wczesnym rozpoznawaniem dewiacji i patologii wśród młodzieży oraz sposobami zapobiegania i pomocy.
- 2) Tworzenie programów integrujących i aktywizujących społeczność lokalną na rzecz przeciwdziałania dewiacjom wśród młodzieży i dzieci.

F. ZAKŁADANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Gwarancja racjonalnego podejmowania działań w zakresie rozwiązywania problemów rodziny i dziecka.
2. Zwiększenie możliwości na pozyskanie z budżetu państwa dodatkowych środków na różne formy pomocy rodzinie i dziecku.
3. Skuteczne wspieranie rodzin dysfunkcyjnych.
4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz rodzin zastępczych w momencie ich usamodzielnienia się.
5. Rozwinięcie poradnictwa zapobiegającego narkomanii i alkoholizmowi wśród dzieci i młodzieży.
6. Utworzenie dodatkowych i wsparcie istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
7. Zdrowszy styl życia rodzin.
8. Rozwój opiekuńczo – wychowawczych funkcji w placówkach oświatowych.
9. Nawiązanie ścisłej współpracy pomiędzy instytucjami, placówkami i służbami społecznymi w zakresie podejmowania wspólnych działań na rzecz dobra dziecka i rodziny, co pozwoli na efektywne rozwiązanie problemów społecznych.
10. Ograniczenie przestępczości wśród i z udziałem nieletnich.

G. SPOSÓB REALIZACJI I FINANSOWANIA ORAZ KOORDYNATORZY PROGRAMU

1. Realizacja projektu odbywać się będzie w ciągu najbliższych lat, a jego efekty zależą będą od ścisłej współpracy podmiotów odpowiedzialnych, sytuacji w gminie oraz środków finansowych, które zostaną przeznaczone na poszczególne zadania projektu.
2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaziskach przeznacza na realizację działań środki własne, a ponadto Gmina Łaziska ubiegać się będzie o dofinansowanie poszczególnych zadań projektu z innych źródeł.
3. Koordynatorami programu będą:
 - 1) starsi pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Łaziskach,
 - 2) pedagog szkolny,
 - 3) psycholog.

H. PARTNERZY REALIZACJI PROGRAMU

Przedstawiony program opieki nad dzieckiem i rodzina obejmuje teren gminy Łaziska. Uczestniczyć w nim będą jako partnerzy instytucje i organizacje, takie jak:

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łaziskach,
2. placówki oświatowe z terenu gminy,
3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim,
4. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ESKULAP” w Łaziskach,
5. Kościół,
6. Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim,
7. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Opolu Lubelskim,
8. pedagog szkolny z Gimnazjum im. Jana Kochanowskiego w Łaziskach,
9. Poradnia Terapii i Rozwiązywania Problemów alkoholowych w Opolu Lubelskim,
10. ochotnicza straż pożarna z Gminy Łaziska,
11. organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Łaziska.

I. ZAKOŃCZENIE

Prezentowany program jest zgodny ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Gminy Łaziska na lata 2009 – 2015, Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łaziska na lata 2008 – 2013 oraz z kierunkami polityki prorodzinnej państwa.

W celu osiągnięcia zamierzonych celów w realizację programu będą włączone instytucje, placówki i organizacje pozarządowe, które swoimi działaniami wspierają dziecko i rodzinę.

Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie stanu zdrowia i poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.